

Blair zvíťazil nad BBC

Správa lorda Huttona očistila premiéra

Generálny riaditeľ britskej rozhlasovej a televíznej stanice BBC Greg Dyke včera odstúpil z funkcie. Stalo sa tak deň po zverejnení výsledkov vyšetrovania smrti vládného zbrojného experta Davida Kellyho. Správa vyšetrovacej komisie pod vedením lorda Huttona ostro kritizovala redakčný postup BBC. Ešte v stredu rezignoval na svoju funkciu predseda Rady guvernérov BBC Gavyn Davies. BBC sa tak zmietla v hlboké kríze, najhoršej v histórii tejto uznávanej stanice. Greg Dyke odstúpil po krízových rokovaniach na mimoriadnej schôdzi Rady guvernérov BBC, ktorá plní v korporácii funkciu správneho orgánu. Reportér BBC Andrew Gilligan obvinil vlani vládu, že vedome zveličila hrozbu irackých zbraní hromadného ničenia a odvolal sa pritom práve na Davida Kellyho. Spustil tým lavínu vyšetrovaní, ktoré D. Kelly neunikol a spáchal

samovraždu. Lord Hutton kritizoval BBC za nepresnosť spravodajstva a za to, že vedenie BBC si neovečilo ešte pred zverejnením obvinenia, ktoré adresoval vláde redaktor A. Gilligan.

Výsledky vyšetrovania okolností smrti britského zbrojného experta Davida Kellyho zaujali celú Európu. Podľa francúzskeho denníka Le Figaro britský premiér Tony Blair dosiahol za 24 hodín druhé víťazstvo, hoci ešte v pondelok sa špekulovalo skôr o opaku. Ďalší francúzsky denník Libération oceňuje skôr vlastný proces vyšetrovania než jeho výsledok: „Vyšetrovanie lorda Huttona, diskusia medzi premiérom Blairom a jeho protivníkmi, ospravedlnenie stanice BBC a odstúpenie jej šéfa - to všetko v priamom prenose televízie BBC tvorí dohromady lekcii demokracie, ktorou by sa francúzska politická scéna mala inšpirovať.“ Fakt, že Tony Blair prežil skúš-

ku ohňom a zostáva vo funkcii, nie je prekvapením pre nemecký denník Die Welt. Podľa neho totiž vyšetrovacím komisiami neprináležiti zvrhávať vládu alebo komplikovať premiérovi vládnutie. Denník dodáva, že vojna v Iraku a to, čo sa stalo pred ňou, nebolo predmetom Huttonovho vyšetrovania. Nemecké noviny Die Tageszeitung pripomínajú, že Huttonova správa britskému premiérovi priniesla len dočasnú milosť. Blairovo víťazstvo v otázke škótskeho národného parlamentu a vo vyšetrovaní lorda Huttona má historickú váhu, ale vzhľadom na jeho doterajšiu hviezdnu kariéru je vlastne historickou prehrou. Ruská Nezavisimaja gazeta pripomína, že i keď lord Hutton premiéra očistil, Blair sa v budúcnosti aj tak nevyhne nepríjemným otázkam o irackej vojne a čoskoro stratí vplyv vo vnútri svojej Labouristickej strany. (TASR)

Na adresu Viedne

Nedôveryhodné Rakúsko?

Absenciu vecnosti bezpečnostnej politiky Rakúska, ktorú si všimli už aj kandidátske krajiny Európskej únie, kritizoval včera švajčiarsky denník Neue Zürcher Zeitung. „Kľúčovanie Rakúska v bezpečnostnej politike nehralo v Európskej únii dlho žiadnu úlohu,“ napísal NZZ vo svojom komentári. Najmä Nemecko malo pre to veľkorysý pochopenie, ale zdá sa, že aj ono stratilo po najnovších eskapádach Viedne trepezlivosť. Na druhej strane Atlantiku je Rakúsko po rozličných piruetách o prázdnom prelety lietadiel NATO v ostatných dvadsiatich rokoch odpísané. Americké základne v južnom Nemecku sa stali šťastnými kvôli rakúskemu odporu nepoužiteľné. Podľa NZZ Viedeň vzdzuje pozornosť nielen u členov NATO, ale aj okolitých krajín vstupujúcich v máji do

EÚ, ktoré spolupracujú s USA. Tieto štáty sa jednoznačne spoliehajú na arzenál NATO, zároveň nezanedbávajú vývoj v EÚ, ale Viedeň pre nich nie je vierohodná. Skupina „Vyšehrad plus“ (Rakúsko, Poľsko, ČR, Slovensko, Maďarsko a Slovinsko) by pritom bola vhodnou nádobou pre myšlienku o regionálnej spolupráci v rámci únie. „Namiesto toho, aby sa rakúska bezpečnostná politika starala o regionálne, európske a globálne uhly pohľadu, v tejto citlivej fáze si ju podmanil populistický oportunizmus,“ uviedol komentátor NZZ. Rakúsky kancelár Wolfgang Schüssel, ktorý pred niekoľkými rokmi prirovnal neutralitu k lipicanom a Mozartovým guľiam, sa zjavne nechce viac angažovať, napriek tomu, že stará doktrína je dávno prežitkom, uzatvára švajčiarsky denník. (TASR)

Rozhodne výkonnosť

Taiwan je vec Číny a USA

Prezident ČĽR Chu Ťin-tchao včera po prezretí si zariadení európskeho leteckého konštruktéra Airbus vo francúzskom meste Toulouse ukončil oficiálnu štvordňovú návštevu Francúzska a odletel do Egypta. Hodinu pozeral montážne linky, na ktorých sa vyrábajú lietadlá Airbus A-330 a A-340. Potom si aj zvnútra poprezeral maketu obrieho lietadla A-380. V stredu francúzske a čínske veľké podniky podpísali niekoľko kontraktov v rámci rokovania francúzskeho premiéra Jeana-Pierra Raffarina s prezidentom Chu Ťin-tchaom.

Francúzska tlač pomerne skepticky hodnotila ekonomické výsledky návštevy čínskeho prezidenta a zároveň si denníky kládli otázku, či prezident Jacques Chirac nezašiel príďaleko vo vyhláseniach len preto, aby získal ekonomické výhody, ktoré sú však - podľa médií - skromné. Ekonomický denník Les Echos si položil otázku, či bolo po-

trebné toľko urobiť s rizikom, že to bude priveľa. Počas celej návštevy J. Chirac vo veľkej miere preukazoval hostovi zhovievavosť. Myslí si, že to prinesie Francúzsku obzvlášť veľké kontrakty, je hlbokým omylom, konštatoval v úvodníku Les Echos. Denník podčiarkol možnosť dosahy Chiracových vyhlásení o Taiwane, keď referendum na ostrove označil za nezodpovedné a agresívne. Zamiešať sa do vecí (o Taiwane), týkajúcej sa v prvom rade Číny a USA, pre Paríž znamená, že stratí Tchaj-pej, ale nezíska Peking, komentovali ekonomické noviny. Aj Le Figaro označil vyjadrenie o Taiwane za prísilné slová. V úvodníku zdôraznil, že aj prezident USA George W. Bush by si dal pozor, aby urobil taký krok. Francúzske podniky nezískajú kontrakty tým, že Paríž bude lichotiť Peking, ale len ak budú výkonnejšie ako nemecká konkurencia, uviedol denník. (TASR)

Európa

Rusko: sedem kandidátov

V stredu vypršala lehota na registráciu

Sedem kandidátov sa s najväčšou pravdepodobnosťou stretne v ruských prezidentských voľbách, ktoré sa uskutočnia 14. marca. Oznámila to v stredu, keď vypršala lehota pre registráciu, Ústredná volebná komisia (ÚVK). Oficiálne zaregistrovaní sú zatiaľ dvaja kandidáti, komunista Nikolaj Charitonov a predstaviteľ ultranacionalistickej Liberálnode-

mokratickej strany Ruska Oleg Malýškin, keďže ich kandidatúry predložili strany zastúpené v Dolnej komore ruského parlamentu. Päť ďalších nezávislých kandidátov vrátane prezidenta Vladimira Putina odovzdalo ÚVK každý najmenej dva milióny podpisov na podporu svojej kandidatúry. Komisia má teraz desať dní na overenie ich platnosti. Okrem podpi-

sov na podporu V. Putina musí ÚVK overiť podpisy na podporu liberálneho politika Ivana Rybkina, bývalého predsedu štátnej dумы, Sergeja Glazieva, predstaviteľa ľavicového nacionalistického bloku Vlast, Sergeja Mironova, predsedu Senátu a liberálnej poslankyne a spolupredsedníčky Zväzu pravícových síl (SPS) Iriny Chakamadovej. (TASR)

Výskum i projekty armády

Kto ju vybuduje, ten ju aj má viesť

Vedúcim novej obrannej agentúry Európskej únie, ktorá bude podporovať spoločné vojenské projekty a výskum, sa stal Brit Nick Whitney. Oznámil to v stredu v Bruseli vysoký predstaviteľ EÚ pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku Javier Solana s tým, že N. Whitney „porazil“ francúzskeho kandidáta Laurentia Giovacchiniho. Nový vedúci doteraz pô-

sobil ako generálny riaditeľ pre medzinárodnú bezpečnostnú politiku na britskom ministerstve obrany. Agentúra, ktorej bude šéfovať, by mala vzniknúť ešte v tomto roku, najneskôr v júni. Jej úlohou bude pomáhať vybudovať európske vojenské kapacity pre krízové operácie v zahraničí. Podľa J. Solana bude N. Whitney zatiaľ poverený len vybudovaním

agentúry a o to, kto bude jej riaditeľom, sa rozhodne až neskôr. Diplomati sa však domnievajú, že ten, kto agentúru vybuduje, ju aj povedie. Francúzsko tvrdilo presadzovalo svojho kandidáta L. Giovacchiniho a podľa diplomatov tieto preteky vyhral Brit aj preto, lebo vo februári sa stane šéfom európskeho vojenského štábu Francúz. (TASR)

Poľsko stále hudie svoje

Zmluva z Nice neumožňuje kompromis

Írsky premiér Bertie Ahern vyzval včera európske krajiny na kompromis, bez ktorého nie je možné dosiahnuť dohodu v otázke európskej ústavy. „Bez vôle o kompromis so stranou všetkých nebude dohoda,“ varoval B. Ahern po stretnutí s poľským premiérom Leszkom Millerom v Dubline. Ubezpečil, že spolu s poľským partnerom má rovnakú

snahu o nájdenie cesty k dohode tak rýchlo, ako sa len dá. L. Miller pripomenul, že je potrebné zorganizovať celú sériu konzultácií v úsilí o dosiahnutie takéhoto kompromisu, ktorý je ešte ďaleko. Podľa predsedu poľskej vlády závisí dohoda z veľkej časti od prebiehajúceho írskoho predsedníctva Európskej únie. L. Miller však zároveň zopakoval, že Varša

va naďalej podporuje systém hlasovania dohodnutý na summite v Nice. Podľa tohto systému by Poľsko malo pri hlasovaní v Európskej únii 27 hlasov, pričom Francúzsko a Nemecko s oveľa väčším počtom obyvateľov po 29. Poľský premiér vyslovil súčasne presvedčenie, že zmluva z Nice zostáva základom na dosiahnutie kompromisu. (TASR)

udalosti

Chorý Saddám

Saddám Husajn trpí zatiaľ neurčeným ochorením postihujúcim žalúdok a črevá, ktoré ho nútia prijímať menšie množstvo potravy. Informovali o tom včera saudskoarabské noviny al-Watan. Tím lekárov skúma vzorky tkanív Saddámovho žalúdka a čriev s cieľom zistiť príčinu jeho zdravotných problémov. Al-Watan uvádza, že jeho zdravie sa zhoršilo a Saddám začal konzumovať menšie množstvo potravy než predtým. (TASR)

Púť do Mekky

Viac ako dva milióny moslimov sa zišli v saudskoarabskom svätom meste Mekka, kde sa dnes začína päťdňová púť-hadž. Asi 1,4 milióna pútnikov prišlo z cudziny, z približne 160 krajín sveta. Mekka, malé mesto, je počas púte každoročne preplnená veriacimi. Do rozsiahlej bezpečnostnej operácie je tento rok zapojených asi 9300 osôb. Saudskoarabské úrady sa obávajú teroristických útokov alebo politických demonstrácií. (TASR)

Musia odísť

Washington zrušil akreditáciu 16 diplomatov zo Saudskej Arábie, ktorí vyvíjali náboženské aktivity nezlučiteľné so svojím štátom, a vyzval ich na opustenie USA. Oznámil to v stredu vysoký predstaviteľ ministerstva zahraničných vecí. „Vyzvali sme 16 Saudskoarabov, aby odišli, pretože po preskúmaní ich diplomatického zoznamu sa nám zdalo, že nepracujú na ambasáde, ale kážu islam mimo ambasády,“ informoval. (TASR)

Ohnivý prstenec

Silné zemetrasenie so silou 6,8 stupňa Richtrovej stupnice otriaslo včera indonézskym súostrovím Moluky. Otrasy pôdy napriek vysokej intenzite nespôsobili materiálne škody a nehlásili ani žiadne obeť. Centrum zemetrasenia bolo približne 120 kilometrov od Ambonu 33 kilometrov pod morským dnom. Päťtisíc kilometrov dlhé súostrovie leží na strete pevninských dosiek, geológmi nazvanom ohnivý prstenec. (TASR)

na kontinentoch

Bezpečnostné oplotenie

Izrael popiera jurisdikciu súdu v Haagu

Izraelská vláda včera rozhodla o tom, že oficiálne odmietne jurisdikciu Medzinárodného súdneho dvora v Haagu (MSD) v súvislosti so stavbou bezpečnostného oplotenia na Západnom brehu Jordánu. Vláda schválila písomné stanovisko vypracované právnikmi, podľa ktorého sa MSD nemôže vyslovovať o otázke oplotenia, pretože ide o politickú

záležitosť. Dokument na 150 stranách uvádza právnu argumentáciu aj dôvody, pre ktoré musí Izrael postaviť bezpečnostnú bariéru na Západnom brehu Jordánu a okolo východnej časti Jeruzalema. Cieľom Izraela je podľa nemenovaného vládného zdroja dokázať, že židovský štát nie je agresorom, ale obeťou terorizmu, proti ktorému sa chráni a stavba oplot-

tenia nie je ničím iným ako prejavom práva na sebaobranu. Valné zhromaždenie OSN prijalo 8. decembra minulého roka rezolúciu, podľa ktorej sa súd v Haagu má vysloviť o právnych dôsledkoch stavby izraelského oplotenia. MSD vyzval obe strany sporu, aby mu do konca januára predložili svoje písomné stanoviská. (TASR)

Špiónom robili učiteľov

Japonsko žiada rokovanie o únosoch

Dolná komora japonského parlamentu včera schválila návrh zákona, ktorý má uľahčiť zavedenie ekonomických sankcií proti KEDR. Cieľom je prinútiť ju vydať príbuzných Japoncov unesených pred desiatkami rokov a informovať o osude obetí. Návrh podporili vládnuce aj opozičné strany. Zákon sa výslovne nezmiňuje o KEDR,

avšak mal ju na mysli. Predstavitelia úradu vlády premiéra Džuničira Koizumiho uviedli, že Japonsko nemá v úmysle uvaliť na KEDR sankcie, iba ju chce prinútiť k rokovaniu o únosoch. Návrhom zákona sa na budúci týždeň bude zaoberať horná komora parlamentu. Súčasné zákony umožňujú Japonsku uvaliť sankcie na iné krajiny iba v nad-

vážnosti na rezolúciu OSN alebo na ďalšiu medzinárodnú dohodu. Japonsko nalieha na KEDR, aby mu vydala príbuzných piatich japonských občanov, ktorí sa vlani vrátili do vlasti po únose do KEDR koncom 70. rokov. KEDR priznala únosy 13 Japoncov s tým, že mali naučiť jej špiónom jazyk a zoznámiť ich s japonskými zvykmi. (TASR)

Al-Káida chce do Iraku

Taktika bômb uložených v automobile

Zatknutie dôležitého člena teroristickej siete al-Káida Hasana Ghúla v Iraku dokazuje, že organizácia sa snaží nájsť si vhodné pozície v tejto krajine. Vyhlásil to včera generálporučík americkej armády Ricardo Sanchez. K zatknutiu H. Ghúla kurdskými silami došlo v severnom Iraku pri jeho pokuse preniknúť na iracké územie. Je údajne dôležitým organizáto-

rom v rámci al-Káidy a podlieha priamo Chálídovi Šajchovi Muhammadovi, jednému z organizátorov teroristických útokov na USA z 11. septembra 2001. Zadržali ho v marci neďaleko paktanskej metropoly Islamabad. „Zajatie H. Ghúla je veľmi silným dôkazom, že al-Káida sa snaží zabezpečiť si tu dobré pozície, z ktorých by mohla viesť svoje vražedné

kampane,“ uviedol R. Sanchez. Americkí predstavitelia si všimli v Iraku taktiku podobnú tej, ktorú využíva al-Káida, predovšetkým výbuchy bômb uložených v automobilech, nepodarilo sa však zistiť národnosť žiadneho z bombových útočníkov, okrem Jemenčana, ktorého zadržali 27. októbra, keď jeho výbuch na zlyhala a neexplodovala. (TASR)

spektrum

Matrioška na ceste k ISS

Z kazašského kozmodrómu Bajkonur odštartovala včera k Medzinárodnej vesmírnej stanici (ISS) ruská bezposádková nákladná loď Progress M1-11. Nosná raketa sa zdvihla zo štartovacej rampy o 12.58 SEČ. Oznámilo to riadiace stredisko letov v Korolo-

ve pri Moskve. Ruská nákladná loď má na palube asi 2,5-tonový náklad. Spojenie s ISS sa uskutoční zajtra. Loď vezie okrem iného dva modely ľudského tela, na ktorých sa bude skúmať dlhodobý účinok vesmírneho žiarenia na orgány človeka. Figuríny sú sú-

časťou európsko-ruského výskumného projektu, pomenovaného Matrioška podľa slávnej ruskej bábyky. Od ISS sa v stredu odpojil vesmírny transportér naložený odpadom. Progress M-48 potom vstúpil do zemské atmosféry, kde z veľkej časti zhorel. (TASR)

monitor

O šírení vtáčej chrípky

Ministerstvo zahraničných vecí ČĽR včera odmietlo obvinenia, že Čína je zodpovedná za súčasné rozšírenie vtáčej chrípky v Ázii. Podľa Pekingu sú takéto obvinenia nezodpovedné. Ako v stredu napísal britský týždenník New Scientist, experti sa domnievajú, že

nová vlna vtáčej chrípky, ktorá by mohla predstavovať väčšiu hrozbu než ochorenie SARS, sa rozšírila z Číny. „Myslíme si, že takéto tvrdenia nie sú presné, nepodložené dôkazmi a navyše nerešpektujú vedu. To znamená, že sú nezodpovedné,“ uviedla hovorkyňa čínskeho mi-

nisterstva zahraničných vecí. Čína potvrdila výskyt vírusu vtáčej chrípky v útorok na farme v autonómnej oblasti Kuang-si na hraniciach s Vietnamom, a skúma, či sa vírus nachádza v mŕtvej hydine na farmách v provinciách Chu-pej a Chu-nan. (TASR)